

Spinnendoders

Het is altijd boeiend om insecten in hun doen en laten te bespieden. Soms ziet men dan aardige en tegelijk leerzame dingen, die op hun beurt weer raadselen opgeven, die om een oplossing vragen.

Op een mooie zaterdagmiddag, 24 augustus j.l. zaten we aan de voet van een duintje op de Kwade Hoek in Goeree naar spinnendoders te kijken, waarvan er één plotseling een spin te pakken had. Nieuwsgierig naar de afloop hebben we haar gevolgd bij de uitoefening van haar instinctieve plichten.

De plaats, waar de spin gevangen werd, was ongeveer twee meter verwijderd van de voet van het duintje waar wij zaten, en bestond uit een vrijwel kaal stuk zand. In het losse zand waren door lopen e.d. verschillende miniatuur trechters ontstaan; voor een spinnendoder echter van behoorlijke omvang. Dat bleek, toen ze met haar spin, die naar schatting toch wel enkele malen zwaarder was dan zijzelf, er vandoor ging en op de bodem van zo'n trechter terecht kwam. Het was een voortdurend er weer afrollen met spin en al en dan wéér er tegen op, aldoor achteruitlopend en door vliegensvlug bewegen der poten proberend de neerglijdende zandkorrels voor te blijven.

Zo nu en dan verliet ze de spin om het terrein te 'verkennen' waarbij ze zich soms op behoorlijke afstand van de spin verwijderde, maar deze toch weer met feilloze zekerheid wist terug te vinden. Na veel ups en downs kwam ze eindelijk aan de voet van het duin terecht.

We hadden verwacht dat ze nu wel met het graafwerk zou beginnen en de spin opbergen en van een ei te voorzien. Niets was echter minder waar! Eenmaal aan de voet van het duin aangekomen vervolgde ze haar weg tegen de helling op, over zand, grassprietjes, takjes en wat niet al, steeds achteruit lopend en zo nu en dan haar prooi verlatend om hogerop de zaak in ogenschouw te nemen.

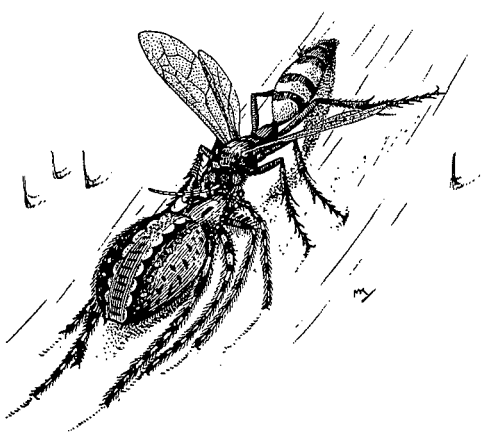
Het viel ons daarbij op dat ze de spin, telkens wanneer ze deze verliet, steeds in het midden van een klein graspolletje deponeerde, waarschijnlijk een instincthandeling, die moet verhinderen dat de spin van de helling weer naar beneden rolt; hetgeen op het losse zand of door de wind gemakkelijk zou kunnen gebeuren.

Merendeels geschiedde het vervoer van de spin over het zand, kwam ze echter een takje of iets dergelijks tegen dan droeg ze haar er over heen, half lopend, half duikelend, met haar zware last.

Een meter hogerop liep nog een soortgenoot, ook met een spin. In de veronderstelling, dat deze wat spoediger met de aanleg van haar nestplaats zou beginnen, zijn we deze gevolgd.

Na ongeveer een meter met haar spin gesjouwd te hebben legde ze haar ook weer netjes in een graspolletje en begon aan haar graafwerk, tenminste, dat dachten we, maar we hadden buiten de waard gerekend ... het hol wàs reeds aanwezig. Heeft ze dit reeds tevoren gegraven en niet ná het vangen van de prooi, zoals algemeen wordt aangenomen? Ze begon snel de opening wat wijder te 'harken' en keerde daarop weer naar de spin terug om vervolgens te trachten het gevaarte het holletje in te slepen; dit mislukte echter en na verscheidene vergeefse pogingen, waarbij ze telkens langs de té stijle wand met de spin naar beneden gleed, werd de prooi weer in een graspolletje gelegd. Nu volgde weer het 'harken', wèér halen en wèér klimmen en in de graspol leggen, doch nog zonder resultaat, waarna ze even naast de spin wat ging rusten van het vermoeiende werken.

Toen ze kort daarop wéér voor een harkbeurt in haar nestje verdween hebben we dan

Spinnendoder met spin
(tekening M. J. C. Kolvoort)

ook maar een klein takje naast de nestingang gelegd om het haar wat te vergemakkelijken. Nu ging het beter en na enkele pogingen kwam de spin bij de nestholte aan. Ze werd er echter niet aanstonds ingesleept, maar tussen grassprietjes boven de ingang gedeponeerd. Nu nog even de zaak binnen controleren en toen de spin gehaald en weer achteruit lopend en de spin met de kop naar de nestingang gekeerd er in getrokken. Dan nog even wachten tot het ei gelegd is en kijken hoe het holletje wordt gesloten. Dat éven werd echter drie kwartier en nóg was er geen leven te bespeuren.

We waren toen genoodzaakt even onze aandacht aan ons kroost te wijden, dat op het strand aan het spelen was. Toen we na ongeveer een kwartier terug kwamen was de nestopening netjes dichtgemaakt en onze spinnendoder verdwenen. Uit het vorenstaande blijkt dat niet àlle spinnendoders vlak in de nabijheid van hun gevangen prooi een nest gaan maken. In dit geval bedroeg de afstand tenminste 5 meter. Ook blijkt hieruit, dat als de spin eenmaal in het nest is gebracht het niet een kwestie is, tenminste in ons geval, even een ei er op en dan het nest dichtmaken; dit heeft minstens drie kwartier geduurd.

Wat is er in die tijd in het nest gebeurd? Hebben alle spinnendoders de gewoonte hun prooi in een graspolletje te deponeren? Hebben ze allemaal zo lange tijd nodig om in het nest hun voorbereidingen met ei leggen e.d. te treffen? Zijn hierover nog meer waarnemingen bekend?

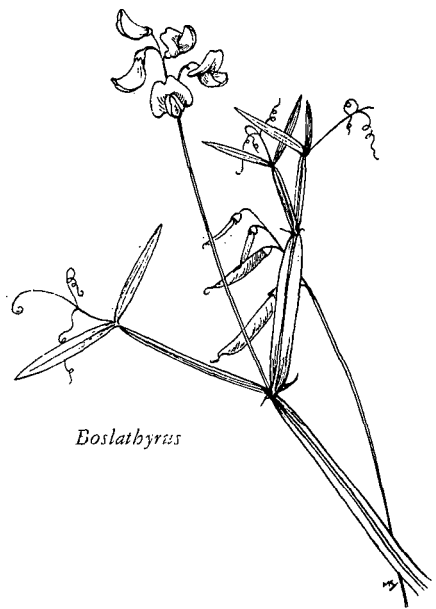
Dit zijn allemaal problemen die om een oplossing vragen, maar die niettemin de bestudering van het leven van de insecten tot zo'n boeiend onderwerp maken.

J. A. C. Veth en A. N. Koopman

Planten die bij Apeldoorn verdwijnen

Reeds meerdere jaren trekken twee planten te Apeldoorn onze aandacht. Dat waren beide vlinderbloemigen, de Boslathyrus en de Gaspeldoorn.

De eerste, waarvan de bloemen opvallen door hun fraai rose vlag, die van buiten groenachtig is, purperen zwaarden, groene kiel en gevleugelde stengels, kwam massaal voor in de Waltersbosjes, de tweede met gele vlinderbloemen en met in dorens uitlopende takken en bloemstelen, kwam aan de Spreng nabij de Jachtlaan talrijk voor. Nu is de Gaspeldoorn door straat-

Boslathyrus